

ФУНКЦІЇ МОТИВУВАННЯ, КОНТРОЛЮ ТА РЕГУЛЮВАННЯ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ТРАНСАКЦІЙНИМИ ВИТРАТАМИ

УДК 336.717.063

Макалюк І. В.

Обґрунтовано необхідність управління трансакційними витратами на підприємстві. Наведено функціональну модель управління через призму загальних функцій менеджменту. Визначено, що застосування моделі забезпечує перетворення вихідних ресурсів (грошових коштів) у кінцевий результат (оптимізовані трансакційні витрати). Конкретизовано етапи реалізації функцій мотивування, контролю та регулювання як складових функціональної моделі управління трансакційними витратами. Встановлено, що послідовне та комплексне виконання функцій управління забезпечуватиме перетворення вихідних ресурсів у кінцевий результат за таким ланцюгом: фінансові ресурси → бюджет трансакційних витрат → посадові інструкції → програма мотивування працівників → звіт про ефективність управління → оптимізовані трансакційні витрати.

Ключові слова: трансакційні витрати, управління, функції менеджменту, мотивування, контролю, регулювання.

ФУНКЦИИ МОТИВИРОВАНИЯ, КОНТРОЛЯ И РЕГУЛИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ТРАНСАКЦИОННЫМИ ИЗДЕРЖКАМИ

УДК 336.717.063

Макалюк И. В.

Обоснована необходимость управления трансакционными издержками на предприятии. Приведена функциональная модель управления через призму общих функций менеджмента. Определено, что применение модели обеспечивает преобразование исходных ресурсов (денежных средств) в конечный результат (оптимизированные трансакционные издержки). Конкретизированы этапы реализации функций мотивирования, контроля и регулирования как составляющих функциональной модели управления трансакционными издержками. Установлено, что последовательное и комплексное выполнение функций управления обеспечивает преобразование исходных ресурсов в конечный результат по такой цепи: финансовые ресурсы → бюджет трансакционных издержек → должностные инструкции → программа мотивирования работников → отчет об эффективности управления → оптимизированные трансакционные издержки.

Ключевые слова: трансакционные издержки, управление, функции менеджмента, мотивирование, контроль, регулирование.

FUNCTIONS OF MOTIVATION, CONTROL AND REGULATION IN THE SYSTEM OF TRANSACTION COSTS MANAGEMENT

UDC 336.717.063

I. Makaliuk

The need for transaction costs management at an enterprise was substantiated. A functional model of transaction costs management was presented in terms of general functions of management. The implementation of the model was found to ensure transformation of incoming resources (monetary assets) into an outcome (optimized transaction expenses). The stages for implementation of motivation, control and regulation functions were specified as components of the functional model of transaction costs management. Sequential and complex execution of the management functions was proved to ensure transformation of the incoming resources into the outcome according to the following chain: financial resources → a budget of transaction costs → job descriptions → a program of the employees' motivation → a report on management efficiency → optimized transaction costs.

Keywords: transaction costs, management, functions of management, motivation, control, regulation.

В умовах розвитку інституціонального середовища перед вітчизняними суб'єктами господарювання нагальною є проблема ефективного управління трансакційними витратами, темпи зростання яких невпинно збільшуються. Слід зазначити, що до трансакційних належать витрати на взаємодію підприємств та організацій з іншими суб'єктами інституціонального оточення. До таких витрат, зокрема, належать: витрати на пошук інформації, на проведення переговорів та укладання контрактів, на відрядження працівників, на послуги зв'язку, винагорода за професійні послуги (консультаційні, аудиторські, юридичні тощо), витрати на врегулювання спорів у судових органах, на дослідження й розробки, на вимірювання (на забезпечення та підтримання якості продукції), витрати на захист прав власності, добровільні пожертвування різним установам та впливовим політичним партіям, нестачі і втрати внаслідок недобросовісної поведінки партнерів тощо.

При цьому основною метою такого управління є забезпечення оптимальних обсягів та структури витрат. Поняття оптимізації витрат з точки зору сучасної економічної думки не завжди передбачає скорочення. Адже скорочення трансакційних витрат може призвести до негативних наслідків для підприємства, а саме до: послаблення взаємозв'язків із суб'єктами інституціонального оточення, втрати ринкових позицій, зниження рівня довіри споживачів та партнерів, а, як наслідок, втрати прибутків. Оптимальними ж є такі трансакційні витрати, які навіть за умови зростання забезпечуватимуть приріст доходу та прибутку швидшими темпами.

Вирішення такого завдання є досить складним і потребує від управлінців усвідомлення потреби включення до загальних функцій менеджменту конкретних заходів, що стосуватимуться управління трансакційними витратами.

Питання управління трансакційними витратами досліджували у своїх працях вітчизняні та зарубіжні науковці. Зокрема, Архієреєв С. І., Попадинець О. В. (загальні та специфічні напрями скорочення трансакційних витрат кредитування); Базалієва Л. В. (концептуальні основи управління трансакційними витратами підприємства); Бодров О. Г., Фазлієва А. І. (аналіз трансакційних витрат у системі управління підприємством); Вергуненко М. В.

(аналіз регуляторних трансакційних витрат у підприємницькому секторі України); Гриньова В. М., Мисько Н. В. (аналіз витрат на підвищення якості продукції в процесі її виробництва); Зіновчук В. В., Власенко О. П. (концептуальні засади механізму управління трансакційними витратами в агробізнесі); А. Крутова, М. Макуха (кількісне оцінювання трансакційних витрат суб'єктів господарювання на основі прямих грошових витрат на укладання та виконання угоди); Михайловський В. І., Склярук Т. В. (оцінювання та планування трансакційних витрат у виробничо-господарській діяльності підприємства); Шепеленко О. В. (оцінювання ефективності управління на основі трансакційних витрат, моделювання трансакційних витрат підприємства); Ющак Ж. М. (організаційно-методичне забезпечення контролю трансакційних витрат у системі управління) та ін. [1 – 11].

Проте, незважаючи на значну кількість праць з досліджуваної проблематики, вивченню процесу управління трансакційними витратами на підприємстві в контексті загальних функцій менеджменту на сьогодні приділено недостатньо уваги. Зокрема, дослідження потребують етапи реалізації функцій мотивування, контролю та регулювання в системі управління трансакційними витратами як складові загальної моделі управління.

Метою статті є конкретизація етапів реалізації функцій мотивування, контролю та регулювання як складових функціональної моделі управління трансакційними витратами підприємства.

Ефективне функціонування системи управління неможливе без реалізації п'яти основних функцій менеджменту: планування, організації, мотивування, контролю [9] та регулювання. Виконання зазначених функцій у процесі управління трансакційними витратами забезпечує перетворення вихідних фінансових ресурсів в оптимізовані трансакційні витрати. Саме дотримання принципу оптимальності витрат є однією з ключових умов підвищення результативності виробничо-господарської діяльності підприємств, оскільки забезпечує уникнення непродуктивних, зайвих витрат та ефективне використання продуктивних витрат.

Таким чином, реалізацію процесу управління трансакційними витратами, який перетворює вихідні ресурси

(грошові кошти) у кінцевий результат (оптимізовані трансакційні витрати), можна подати у вигляді такої функціональної моделі (рис. 1).

Рис. 1. Функціональна модель управління трансакційними витратами (авторська розробка)

Управління трансакційними витратами починається з їх планування. Результатом виконання функції є розробка бюджету трансакційних витрат, у якому зазначаються джерела надходження коштів та напрям їх використання. Реалізація функції планування включає такі етапи:

- інформаційне забезпечення процесу планування;
- аналіз впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища;
- прогнозування планових показників діяльності підприємства;
- виконання розрахунків, обґрунтування необхідної величини, структури та напрямів використання трансакційних витрат;
- формування бюджету.

Таким чином, наявні фінансові ресурси, які є вихідним елементом моделі, в процесі реалізації функції планування перетворюються в бюджет трансакційних витрат.

Функція організації забезпечує розподіл обов'язків між працівниками стосовно виконання розробленого бюджету та здійснення інших заходів управління. Вона реалізується в такій послідовності:

- 1) встановлення взаємовідносин між рівнями управління;
- 2) визначення функцій і завдань підрозділів (центрів відповідальності) підприємства;
- 3) розподіл обов'язків та повноважень між посадовими особами функціональних підрозділів;
- 4) визначення прав та відповідальності осіб, які беруть участь в управлінні трансакційними витратами;
- 5) затвердження посадових інструкцій.

Отже, посадові інструкції і є вихідним елементом функції організації.

Наступні три функції управління трансакційними витратами слід розглянути детальніше.

Процес управління трансакційними витратами здійснюється персоналом підприємства. Тому для досягнення високої ефективності управління необхідно знати потреби та розуміти мотиви поведінки працівників і застосовувати чіткі заходи щодо стимулювання праці. Фактично

функція мотивування зводиться до визначення таких засобів впливу, які спонукатимуть персонал до раціонального витрачання коштів та ефективного виконання інших функцій управління трансакційними витратами.

Реалізація функції мотивування починається з визначення її цілей та завдань. Очевидно, що основною метою системи мотивування, як і всього процесу управління, є оптимізація трансакційних витрат. Для досягнення цієї мети персонал повинен забезпечити виконання ряду завдань, а саме:

- здійснення ефективного використання коштів;
- недопущення виникнення зайвих та непродуктивних витрат;
- виявлення причин неефективності здійснюваних витрат та розробки пропозицій щодо їх усунення;
- забезпечення виконання бюджету витрат;
- здійснення повноцінного обліку та контролювання витрат;
- пошук шляхів та напрямів удосконалення управління трансакційними витратами.

Після постановки загальної мети та завдань необхідно вивчити потреби працівників, їхні інтереси для розробки системи стимулів, що впливатимуть на мотиви поведінки заради отримання очікуваної винагороди, виконання завдань для досягнення встановлених цілей. Тобто для того, щоб система мотивування була ефективною й забезпечувала позитивний результат, вона повинна базуватися на реальних потребах і очікуваннях працівників. У цьому полягає також основна відмінність між термінами "мотивування" та "стимулювання". Мотивування – це процес, спрямований на внутрішньо усвідомлене спонукання працівника до виконання певних дій, яке здійснюється з використанням зовнішніх стимулів. Самі по собі стимули можуть бути неефективними, якщо вони не виправдовують очікувань працівників і не мають для них необхідної цінності. Питання полягає в тому, чи сприяє зовнішня винагорода досягненню внутрішнього задоволення працівника. Винагорода за вчинені дії повинна визначатися співвідношенням між витраченими зусиллями й отриманою бажаною вигодою. Важливість тієї чи іншої вигоди для конкретного працівника може визначитися на основі анкетування персоналу.

Наступним етапом процесу мотивування є розробка системи матеріального заохочення і матеріальних санкцій. Матеріальне стимулювання є складним процесом створення матеріальної зацікавленості у виконанні тих чи інших трудових завдань задля підвищення матеріального благополуччя. На цьому етапі відбувається визначення видів, характеру й розмірів матеріальних санкцій та матеріального заохочення.

Для матеріального заохочення можуть використовуватися премії, надбавки, доплати. Премія, як правило, виплачується за підсумками звітного періоду за результатами роботи працівника. Підставою для преміювання може бути виконання працівником поставленого завдання з меншими трансакційними витратами, тобто підвищення їх ефективності або виявлення причин виникнення зайвих витрат та їх усунення тощо. Надбавки як додаткові виплати можуть встановлюватись за вислугу років, виконання особливо важливої або термінової роботи (наприклад, за розробку комплексної програми моніторингу трансакційних витрат на підприємстві з метою визначення заходів перспективного управління ними або підготовку термінового звіту про стан справ на ринку та діяльність основних конкурентів). Доплати здійснюються у випадку збільшення обсягу виконуваних робіт, суміщення обов'язків, частих службових відряджень працівників для налагодження контактів з партнерами, збирання необхідної інформації тощо.

Матеріальні санкції встановлюються за невиконання або неналежне виконання поставлених завдань без поважної причини. Санкції стягуються у вигляді штрафів,

неустойок для запобігання виникненню подібних ситуацій у майбутньому.

Поряд із розробкою системи матеріальних стимулів важливим є також визначення інструментів морально-го стимулювання праці. Моральне стимулювання базується на потребах вищого порядку (в повазі, визнанні, причетності, самовираженні). Воно передбачає похвалу перед колективом, оголошення подяки, нагородження грамотою, занесення працівника за особливі досягнення на дошку пошани, оприлюднення творчих досягнень у газетах, журналах тощо. Моральними стимулами, що застосовуються у випадку негативних результатів роботи працівника, є догани. Ще одним важливим інструментом, який значно впливає на бажання працівника виконувати трудову діяльність, є належний рівень організаційної культури, що забезпечує отримання задоволення від праці.

Слід зазначити, що застосування матеріального та морального стимулювання в комплексі сприяє досягненню вищої результативності у працівників.

Вихідним пунктом етапів функції мотивування є розробка та затвердження програми мотивування персоналу, яка містить всі положення щодо конкретного матеріального чи морального заохочення працівників підприємства.

Функціональний блок "Мотивування персоналу щодо раціонального витрачання коштів та здійснення управління транзакційними витратами" схематично зображено на рис. 2.

Рис. 2. Функціональний блок "Мотивування персоналу щодо раціонального витрачання коштів та здійснення управління транзакційними витратами" (авторська розробка)

Наступною невід'ємною функцією управління транзакційними витратами є контроль. Контроль забезпечує інформацією про стан управління транзакційними витратами, їх ефективність з метою оцінювання правильності та обґрунтованості ухвалених управлінських рішень, а також виявлення відхилень і визначення потреб у здійсненні необхідних корективів.

Контроль здійснюється і на всіх попередніх етапах управління. Попередній контроль здійснюється в процесі формування бюджету транзакційних витрат, розподілу посадових обов'язків між працівниками, визначення інструментів мотивування персоналу тощо. Поточний контроль реалі-

зується в процесі самого здійснення витрат. Проводиться оцінювання дотримання планових показників, доцільності тих чи інших напрямів здійснення витрат. Завершальний контроль використовується після виконання роботи та необхідний для визначення ефекту від здійснених транзакційних витрат з метою оцінювання правильності управлінських рішень і визначення напрямів їх регулювання.

Процес контролювання транзакційних витрат починається з підбору сукупності звітних показників контролю. Слід зазначити, що показники та критерії визначаються й розробляються на попередніх етапах процесу управління (планування, організації, мотивування). А в процесі контролювання відбувається їхній підбір відповідно до того, що є конкретним об'єктом контролю на даному етапі процесу перевірки. Об'єктом перевірки може бути конкретний вид транзакційних витрат, уся їх сукупність, робота персоналу конкретного відділу підприємства, якість виконання працівниками поставлених завдань.

Після цього відбувається збір інформації щодо стану управління транзакційними витратами для розрахунку звітних інформативних показників. Інформація може бути отримана з фінансової, бухгалтерської, статистичної звітності підприємства, даних управлінського обліку шляхом опитування експертів, прямого спостереження.

На основі зібраної інформації здійснюється оцінювання ефективності управління транзакційними витратами на підприємстві за звітний період. Проте результати такого оцінювання самі по собі є малоінформативними. Для того щоб визначити тенденції ефективності управління та побачити, покращилося воно чи, навпаки, погіршилося, необхідно провести зіставлення реальних результатів з плановими показниками або аналогічними результатами попередніх періодів. Таке порівняння дає змогу виявити переваги та недоліки в управлінні, визначити непродуктивні та зайві транзакційні витрати, а також ті витрати, які є ефективними і здійснення яких позитивно впливає на результати діяльності підприємства. Після цього на основі сформованих висновків визначається потреба в корективах процесу управління транзакційними витратами.

Функціональний блок "Контролювання стану управління транзакційними витратами" схематично зображено на рис. 3.

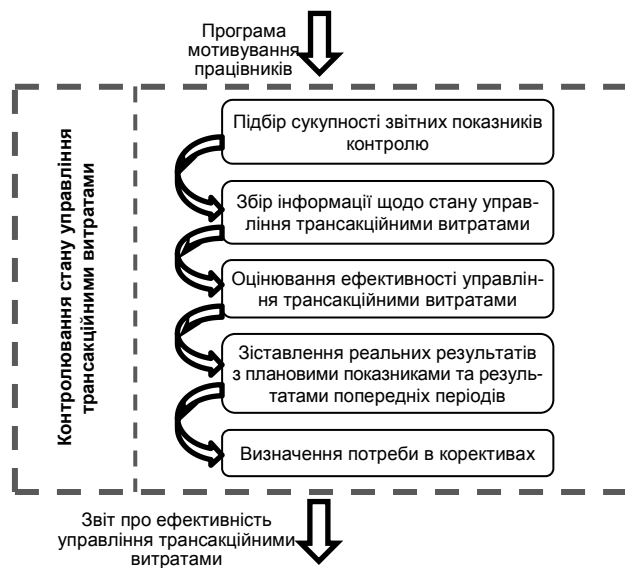

Рис. 3. Функціональний блок "Контролювання стану управління транзакційними витратами" (авторська розробка)

На основі результатів, отриманих на етапі процесу контролювання, визначається необхідність здійснення регулювання процесу управління трансакційними витратами. Функція регулювання виконується з метою усунення виявлених під час контролювання недоліків та відхилень через розробку і впровадження відповідних заходів.

Залежно від того, які недоліки виявлені в процесі контролювання, приймається рішення про регулювання того чи іншого процесу управління. У таблиці наведено конкретні приклади напрямів регулювання управління трансакційними витратами на підприємствах.

Таблиця

Приклади напрямів регулювання управління трансакційними витратами

Функція управління	Ситуація	Виявлення недоліків, відхилень, неточностей	Регулювання
Планування	Заплановано здійснити витрати на укладання договору постачання сировини з новим партнером з Росії	У процесі здійснення контролю виявлено, що 20 % сировини, яка постачається з-за кордону, є неякісною і призводить до браку у виробництві	Прийнято рішення щодо висування постачальнику вимог відшкодування завданих збитків у встановленому порядку та припинення співпраці; пошук нових постачальників
Організації	Підприємство різко почало втрачати позиції на ринку	У процесі здійснення контролю виявлено, що підприємство втрачає споживачів та витрачає значну кількість коштів через випуск бракованої продукції	Прийнято рішення створити на підприємстві відділ якості та технічного контролю з метою недопущення виробництва та випуску на ринок неякісної продукції
Мотивування	Постачальник виставив штраф підприємству за прострочення розрахунку	У процесі здійснення контролю виявлено, що працівник фінансового відділу несвоєчасно перерахував кошти на рахунок постачальника	Прийнято рішення внести корективи в систему матеріального стимулювання працівників і в подібних випадках утримувати із заробітної плати працівника штраф у розмірі 15 %
Контролю	Відділ збуту запропонував збільшити витрати на рекламні заходи у звітному періоді втричі	У процесі здійснення контролю виявлено, що відсутня інформація щодо ефективності витрат на здійснення рекламної кампанії у попередньому періоді	Прийнято рішення в систему звітних показників контролю включити коефіцієнт, що визначає відношення доходу від збільшення обсягу продажу до витрат на рекламні заходи з метою визначення доцільності їх здійснення

Отже, функціональний блок "Регулювання процесу управління трансакційними витратами" має такий вигляд (рис. 4).

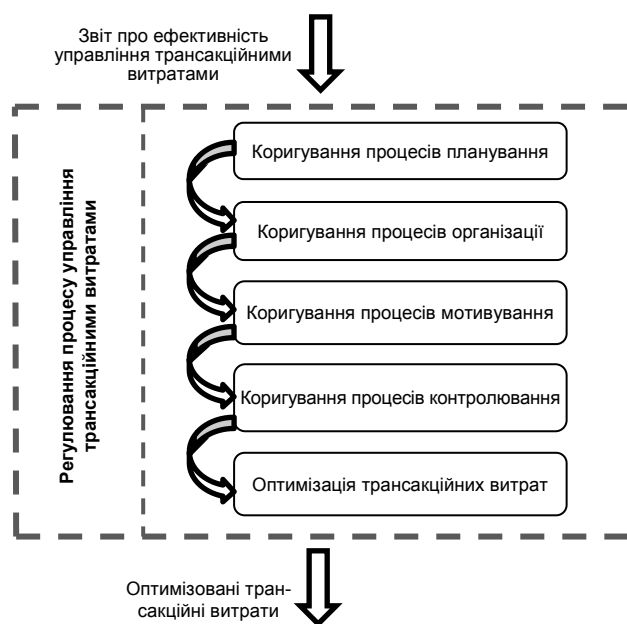

Рис. 4. Функціональний блок "Регулювання процесу управління трансакційними витратами" (авторська розробка)

Отже, кінцевим результатом функціональної моделі управління трансакційними витратами є їх оптимізація, яка включає в себе не лише зниження витрат, але й їх збільшення у випадках, коли отримана вигода значно перевищує здійснені витрати.

Упровадження функціональної моделі управління трансакційними витратами на підприємстві в сучасних умовах господарювання є необхідним для забезпечення оптимальних обсягів та структури витрат, які сприятимуть досягненню максимального фінансового результату. Реалізація функцій управління через послідовність запропонованих етапів забезпечуватиме комплексність у досягненні цілей управління. Від такого підходу залежить не лише ефективність трансакційних витрат, але й продуктивність діяльності суб'єкта господарювання в цілому.

Перспективами подальших наукових досліджень є розробка методики оцінювання якості функціональної моделі управління трансакційними витратами, що сприятиме виявленню наявних недоліків та розробці заходів щодо їх усунення шляхом прийняття відповідних управлінських рішень.

Література: 1. Архієєв С. І. Інституційні фактори скорочення трансакційних витрат кредитування / С. І. Архієєв, О. В. Попадинець // Стратегічні пріоритети. – 2008. – № 3 (8). – С. 84–92. 2. Базалієва Л. В. Науково-теоретичні та методичні основи управління трансакційними витратами підприємства : монографія / Л. В. Базалієва. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 164 с. 3. Бодров О. Г. Анализ трансакционных издержек (непроизводительных затрат) на машиностроительном предприятии / О. Г. Бодров, А. И. Фазлыева // Вестник КГФЭИ. – 2006. – № 1 (2). – С. 32–36. 4. Вергуненко М. В. Аналіз трансакційних регуляторних витрат в контексті інтеграції України в світову економіку

/ М. В. Вергуненко // Наукові праці ДонНТУ. Серія: економічна. – 2008. – Випуск 33-2. – С. 232–239. 5. Гриньова В. М. Основні напрями аналізу витрат на формування і підтримку якості та конкурентоспроможності продукції / В. М. Гриньова, Н. В. Мисько // Економіка розвитку. – 2013. – № 4 (68). – С. 105–109. 6. Зіновчук В. В. Управління трансакційними витратами в агробізнесі / В. В. Зіновчук, О. П. Власенко // Management theory and studies for rural business and infrastructure development. – 2009. – № 17 (2). – С. 157–168. 7. Крутова А. Методологічні засади обліку трансакційних витрат / А. Крутова, М. Макуха // Економіст. – 2012. – № 4. – С. 67–70. 8. Михайловський В. І. Деякі аспекти щодо оцінювання та планування трансакційних витрат у виробничо-господарській діяльності підприємства / В. І. Михайловський, Т. В. Склярчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.3. – С. 186–191. 9. Хома І. Б. Управління проблемним підприємством на основі діагностованого рівня економічної безпеки / І. Б. Хома // Економіка розвитку. – 2010. – № 4 (56). – С. 91–95. 10. Шепеленко О. В. Трансакційні издержки в переходній економіці: проблеми теорії і практики : монографія / О. В. Шепеленко. – Донецьк : Донецький нац. ун-т економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського, 2007. – 360 с. 11. Ющак Ж. М. Внутрішній контроль трансакційних витрат в системі управління: організаційно-методичне забезпечення / Ж. М. Ющак // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 6. – С. 540–544.

References: 1. Arkhiereiev S. I. Instyutsiini factory skorchennia transaktsiinykh vytrat kredytuvannia [Institutional Factors of Reducing the Transaction Costs of Lending] / S. I. Arkhiereiev, O. V. Popadynets // Stratehichni priorityety. – 2008. – No. 3 (8). – P. 84–92. 2. Bazaliieva L. V. Naukovo-teoretychni ta metodychni osnovy upravlinnia transaktsiinykh vytratamy pidpriemstva : monohrafiia [Research and Theoretical and Methodical Management Fundamentals of Transaction Costs of an Enterprise : monograph] / L. V. Bazaliieva. – Kh. : Vyd. KhNEU, 2009. – 164 p. 3. Bodrov O. G. Analiz transaktsiionnykh izderzhkek (neproizvoditelnykh zatrat) na mashinostroitelnom predpriyatii [Analysis of Transaction Costs (Non-production Costs) of a Machine-Building Enterprise] / O. G. Bodrov, A. I. Fazlyeva // Vestnik KGFEI. – 2006. – No. 1 (2). – P. 32–36. 4. Verhunencko M. V. Analiz transaktsiinykh rehuliatornykh vytrat v konteksti intehratsii Ukrainy v svitovu ekonomiku [Analysis of the Regulatory Transaction Costs in the Context of Ukraine's Integration into the World Economy] / M. V. Verhunencko // Naukovi pratsi DonNTU. Serii: ekonomichna. – 2008. – Issue. 33-2. – P. 232–239. 5. Hrynova V. M. Osnovni napriamy analizu vytrat na formuvannia i pidtrymku yakosti ta konkurentospromozhnosti produktsii [Main Types of Cost Analysis for the Formation and Maintenance of the Quality and Competitiveness of Products] / V. M. Hrynova, N. V. Mysko // Ekonomika rozvytku. – 2013. – No. 4 (68). – P. 105–109. 6. Zinovchuk V. V. Upravlinnia transaktsiinykh vytratamy v ahrobiznesi [Management of Transaction Costs in Agricultural Business] / V. V. Zinovchuk, O. P. Vlasenko // Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. –

2009. – No. 17 (2). – P. 157–168. 7. Krutova A. Metodolohichni zasady obliku transaktsiinykh vytrat [Methodological Principles of Accounting Transaction Costs] / A. Krutova, M. Makukha // Ekonomist. – 2012. – No. 4. – P. 67–70. 8. Mykhailovskiy V. I. Deiaki aspekty shchodo otsiniuvannia ta planuvannia transaktsiinykh vytrat u vyrobnycho-hospodarskii diialnosti pidpriemstva [Some Aspects Concerning the Evaluation and Planning of Transaction Costs in Production and Business Activity of Enterprises] / V. I. Mykhailovskiy, T. V. Skliaruk // Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy. – 2010. – Issue. 20.3. – P. 186–191. 9. Khoma I. B. Upravlinnia problemnym pidpriemstvom na osnovi diahnostovanoho rivnia ekonomichnoi bezpeky [Managing a Problem Enterprise Diagnosed on the Basis of Economic Security] / I. B. Khoma // Ekonomika rozvytku. – 2010. – No. 4 (56). – P. 91–95. 10. Shepelenko O. V. Transaktsionnye izderzhki v perekhodnoy ekonomike: problemy teorii i praktiki : monografiya [Transaction Costs in a Transition Economy: theory and practice : monograph] / O. V. Shepelenko. – Donetsk : Donetskii nats. un-t ekonomiki i torgovli imeni Mikhaila Tugan-Baranovskogo, 2007. – 360 p. 11. Yushchak Zh. M. Vnutrishnii kontrol transaktsiinykh vytrat v systemi upravlinnia: orhanizatsiino-metodychne zabezpechennia [Internal Control of Transaction Costs in the Management System: Organizational and Methodological Support] / Zh. M. Yushchak // Ekonomichnyi analiz. – 2010. – Issue 6. – P. 540–544.

Інформація про автора

Макалюк Ірина Віталіївна – аспірант, асистент кафедри економіки і підприємництва Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут" (03056, Україна, м. Київ, пр. Перемоги, 37, e-mail: irina.makaljuk@gmail.com).

Інформация об авторе

Макалюк Ірина Віталіївна – аспірант, асистент кафедри економіки і підприємництва Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут" (03056, Україна, г. Киев, пр. Победы, 37, e-mail: irina.makaljuk@gmail.com).

Information about the author

I. Makaliuk – postgraduate student, assistant of the Department of Economics and Business of National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute" (37 Peremohy Ave., 03056, Kyiv, Ukraine, e-mail: irina.makaljuk@gmail.com).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Назарова Г. В.

Стаття надійшла до ред.
12.03.2014 р.